

کتابی در زمینه تربیت با گرایشات رویکردها و روشهای تربیت

وبلاگ «مدیریت اطلاعات اخلاق و تربیت» محمدرضا سرافرازی

سال نشر	ناشر	تعداد صفحه	قطع کتاب	موضوع	نام مولف	نام خانوادگی مولف	عنوان کتاب
1381	نوای غزل - شهر فیروزه	184	وزیری (شومیز)	اوقات فراغت - ایران - برنامه‌ریزی مطالعه و فراگیری	حمزه	یزدان مهر	برنامه‌ریزی فعالیتهای تربیتی و اجتماعی اوقات فراغت
1381	نقش سیمرغ	96	پالتویی (شومیز)	اندیشه و تفکر خلاق در کودکان - کنگره‌ها شناخت در کودکان	مرتضی - عبدالرضا	فرشادجو - کردی	تربیت خلاق ^۱
1381	نشر رامین	152	رقعی (شومیز)	تشویق کودکان - انضباط کودکان - روانشناسی	زهرا	کاشانیها	دو ابزار معجزه‌آسا در تربیت (تشویق و تنبیه)
1382	جنگل	112	وزیری (شومیز)	تربیت اخلاقی - مقاله‌ها و خطابه‌ها	سیدمهدی	سجادی	گفتارهایی پیرامون: رویکردها و روش‌های تربیت اخلاقی ^۲
1384	موسسه فرهنگی منادی تربیت	232	رقعی (شومیز)	آموزش و پرورش - هدفها و نقشها آموزش و پرورش کودکان - نوجوانان	عبدالعظیم	کریمی	تربیت چه چیز نیست؟ چگونه تربیت نکنیم
1384	عابد	56	رقعی	خمینی، روح‌الله - نظریه درباره	کبری -	صحرا نورد -	روش تعلیم و تربیت ^۳

۱. نویسنده در فصل اول، پس از تعریف خلاقیت، راه‌حلهایی برای تحقق استانداردهای نهفته کودکان پیشنهاد می‌کند. عمده توصیه نویسنده این است که افراد در قبال کودکان نگاه مثبت داشته باشند و به کودکان آزادی و اختیار داده از رفتاری سرشار از عاطفه برخوردار باشند. در فصل دوم به تاثیر از "تورنس"، برای والدین خلاق سه ویژگی ذکر می‌کند که عبارت‌اند از: انعطاف‌پذیری، اصابت و سیال بودن. نگارنده در فصل پایانی، نکات مربوط به تربیت خلاق را به خواننده نشان می‌دهد؛ نکاتی از قبیل شنیدن، دید نو اندیشانه، شناسایی وضعیت کمون خلاقیت در کودکان، و بازبینی و تجدید نظر.

۲. مجموعه حاضر حاوی ترجمه‌ای است از پنج مقاله درباره روش‌های تربیت اخلاقی با این عناوین: "تعلیم و تربیت اخلاقی و ارزشی / کی. ریان"، "سه رویکرد اساسی در تربیت اخلاقی / دیوید کار"، "آیا تعلیم و تربیت دینی ممکن است / دی. هودمن"، "پست مدرنیسم، علم اخلاق و تربیت اخلاقی / کلایوبک" و "آیا برنامه درسی تربیت اخلاقی می‌تواند پست مدرنی باشد / فراتر آسر".

			(شومیز)	آموزش و پرورش	معصومه	نصرآبادی	
1386	انجمن اولیاء و مربیان	308	رقعی (شومیز)	تربیت اخلاقی - مقاله‌ها و خطابه‌ها تربیت خانوادگی	عبدالعظیم	کریمی	تربیت طبیعی در مقابل تربیت عاریه‌ای
1385	دانشگاه پیام نور	126	وزیری (شومیز)	تدریس - دستنامه‌ها تدریس عملی - دستنامه‌ها کارآموزی	فرشته	مجیب	راهنمای کار عملی (۱) (رشته علوم تربیتی)
1386	علم	712	وزیری	انگیزش - انگیزش در آموزش و پرورش	مهرناز - پل - دیل	شهرآرای - پیتریچ - شونک	انگیزش در تعلیم و تربیت ^۴
1384	پشوتن	224	وزیری	آموزش و پرورش	سیدتقی - مهدی - میرسعید - سرور - محمود	شهرام - کامیاب‌راد - نیکزاد - لاریجانی - اژدی - نیکزاد	اصول کاربردی نظریه‌های تربیتی

^۳. در این مختصر ابتدا نظریات امام خمینی (ره) در باب جهان و انسان، مطرح گردیده که از آن جمله است: اصل تقدم اصلاح خود بر اصلاح دیگران، اصل تقدم تزکیه بر تعلیم، استمرار تربیت، جاذبه بخشی و تکرار و تلقین. سپس اهداف تربیت از دیدگاه ایشان بازگو شده است. اهدافی نظیر پرورش فکری (تفکر)، پرورش علم (تعلیم)، پرورش اخلاقی و معنوی (تزکیه و تربیت اخلاقی)، تربیت جسمی و طبیعی، پرورش سیاسی و رشد خودباوری و اعتماد به نفس در افراد. دیگر مباحث کتاب، بدین شرح است: ارتباط جامعه‌شناسی و تربیت دینی فرزندان، تربیت دینی در دوره بلوغ و نوجوانی، نقش نهادهای اجتماعی در تربیت مذهبی، تربیت دینی و نسل جوان، چگونگی بهره‌گیری از دعا در تعلیم و تربیت دینی کودکان و نوجوانان، روش‌های تربیتی از دیدگاه حضرت امام خمینی (ره) و ذکر بخش‌هایی از سی و یکمین نامه‌ی امام علی (ع) در نهج‌البلاغه به فرزندش امام حسن (ع).

^۴. اصطلاح انگیزش از فعل لاتین movere به معنی حرکت دادن مشتق شده است. انگیزش بیش‌تر در قالب نیروهای درونی، صفات پایدار، پاسخ‌های رفتاری به محرک‌ها و مجموعه‌ای از باورها و عواطف، مفهوم‌سازی شده است. بر این اساس کتاب حاضر انعکاسی از تحولات نظری در روان‌شناسی انگیزش به طور کلی، و انگیزش در تعلیم و تربیت به طور خاص است. در کتاب به انگیزه‌ی پیشرفت و عوامل شخصی و موقعیتی موثر بر آن پرداخته شده، که به عوامل درون مدرسه مربوط می‌شود. عوامل اجتماعی فرهنگی انگیزش از مطالب دیگر مورد بحث کتاب است که غالباً در مباحث و منابع مربوط به انگیزش در تعلیم و تربیت و پیشرفت دانش‌آموزان کم‌تر به آن توجه شده است. در بخش "انگیزش و پژوهش" نقش نظریه در مطالعه‌ی انگیزش بررسی گردیده است. در "سنجش انگیزش" به انتخاب تکالیف، تلاش، پشتکار، و پیشرفت به عنوان شاخص‌های عمومی انگیزش اشاره شده است. نظریه‌ی شناختی اجتماعی، نقش اهداف و هدف‌گزینی، انگیزش درونی، نقش علاقه و عاطفه در انگیزش پیشرفت، اثرات معلم و کلاس درس، نقش مدارس در انگیزش و اثرات اجتماعی - فرهنگی، عنوان‌های بخش‌های دیگر کتاب حاضر هستند که به انگیزش در تعلیم و تربیت و خاستگاه آن با تکیه بر نظرات اندیشمندان و صاحب‌نظران حوزه‌ی آموزش و پرورش اختصاص دارد.

1384	موسسه انتشارات امیر کبیر	264	وزیری (شومیز)	آموزش و پرورش - ایران - هدفها و نقشها جامعه‌شناسی تربیتی	علی	شریعتمداری	جامعه و تعلیم و تربیت: مبانی تربیت جدید
1386	ولیعصر (عج) طوس	48	جیبی (شومیز)	تربیت اسلامی روشهای تربیت کودک	سیده‌ربابه	میربمانی	راهکارهای تربیتی فرزندان ^۵
1386	محراب قلم	200	رقعی (شومیز)	آموزش به کمک کامپیوتر	محمد- جیمز	عطاران- تور	رایانه و تعلیم و تربیت: مبانی نظری کاربردی رایانه در تعلیم و تربیت ^۶
1386	موسسه بوستان کتاب قم	180	رقعی (شومیز)	اخلاق اسلامی - خودسازی (اسلام)	سیدمهدی	موسوی کاشمیری	روشهای تربیت
1386	عابد	288	رقعی (شومیز)	آموزش و پرورش - روان‌پریشی - روانشناسی تربیتی	عبدالعظیم	کریمی	نظم‌پیشان: گفتمان‌های متناقض‌نما در تربیت
1387	دانش پرور	386	وزیری	آموزش و پرورش - مشارکت	موسی	رضایی	خانواده و نگرشی نو به تعلیم و تربیت فرزندان ^۷

^۵. این کتابچه مشتمل بر راه‌کارهایی جهت تربیت فرزند است که بر اساس تعلیم دینی، احادیث و روایات اسلامی تدوین یافته با عناوینی از این قبیل: نحوه‌ی اجتماعی شدن فرزندان، نقش همسالان در تربیت فرزند، چگونگی تقویت ذهن کودک، آموزش‌های مذهبی و دینی، قانون در خانواده و تأثیر روابط مطلوب بر فرزندان.

^۶. نوشتار حاضر مشتمل است بر طرح دیدگاه‌های مختلف در خصوص سود و زیان استفاده از رایانه در کل نظام آموزشی. برای نمونه در مقاله‌ای با عنوان "آموزش به کمک رایانه فراگیری را بهبود می‌بخشد" تصریح گردیده است: "آنچه که هنوز به درستی درک نشده این است که فن‌آوری‌های رایانه‌ای می‌توانند ابزار آموزشی بسیار نیرومندی باشند. این فن‌آوری‌ها نه فقط منابع غنی اطلاعاتی‌اند، بلکه موجب گسترش توانایی انسان و محیط برای تعامل اجتماعی و پشتیبانی از فراگیری هستند. فرآیند کاربرد فناوری برای بهبود یادگیری فقط مقوله‌ای فنی نیست، بلکه با مباحث سخت‌افزاری آموزش نیز مرتبط است." در مقاله‌ای دیگر با عنوان "آموزش به کمک رایانه نمی‌تواند فراگیری را بهبود بخشد" نیز مضرات استفاده از رایانه در نظام آموزشی طی این مباحث بازگو شده است: وعده‌های اغراق شده در تبلیغات رایانه‌ای، آسیب‌های بالقوه‌ی آموزش رایانه‌محور، نقاط ضعف آزمون استاندارد شده (که از آن‌ها عموماً برای ارزیابی رایانه‌محور استفاده می‌شود)، و محدود بودن ارزیابی دانش‌آموزان به وسیله‌ی رایانه.

^۷. خانواده از نخستین نظام‌های نهادی عمومی و جهانی است که برای رفع نیازمندی‌های حیاتی و عاطفی انسان و بقای جامعه ضرورتی تام دارد. خانواده رکن طبیعی و اساسی اجتماع و نخستین مدرسه، مهد اصلی تربیت و عامل انتقال فرهنگ، تمدن، آداب و سنن است. بنابراین سلامت و سعادت جامعه به سلامت و پویایی نظام خانواده و

			(شومیز)	والدین تربیت خانوادگی والدین			
1387	زعیم	472	رقعی (شومیز)	اسلام و خانواده خانواده - احادیث زناشویی (اسلام)	محمد رضا	حاتم پوری کرمانی	روش‌های صحیح تربیت ^۱
1387	سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)	296	وزیری (شومیز)	آموزش و پرورش	علیمحمد	کاردان	سیر آراء تربیتی در غرب
1387	دانشگاه پیام نور	280	وزیری (شومیز)	نمایش و آموزش و پرورش - قصه‌گویی	علی محمد - محمد رضا	پشت‌دار - سنگری	قصه‌گویی و نمایش خلاق
1387	نقش نگین	176	رقعی (شومیز)	اخلاق اسلامی - تربیت خانوادگی - نظریه درباره تربیت خانوادگی	حسن - محمد	عزیزی - فولادگر	منشور تربیتی پدران برای فرزندان
1382	نهج	180	رقعی	آموزش و پرورش - ایران -	علیرضا -	رحیمی - رضائی -	ارزشیابی خلاق در تعلیم و تربیت دینی بصیرت‌گرا

تعالی نظام خانواده نیز به کیفیت روابط بین زن و شوهر و والدین و فرزندان بستگی دارد. خانواده از منظر فرزندپروری و برخورد والدین با فرزندان شامل سه گروه اصلی است: خانواده مستبد و خودکامه، خانواده آزاد و رها شده، و خانواده متعادل و متکامل. خانواده با این سه الگو می‌تواند افرادی را با خصوصیات بد یا خوب به جامعه تحویل دهد. از این رو خانواده‌ها باید با شیوه‌های جدید تعلیم و تربیت و پیچیدگی‌های مربوط به آن آشنا شوند. لازمه این فهم کسب اطلاعات در زمینه‌های تعلیم و تربیت نوین، مهارت‌های همسررداری و آشنایی با مشکلات و اختلافات رفتاری و تحصیلی و راه‌های درمان آن است. به همین دلیل نگارنده در کتاب حاضر به همین موضوعات پرداخته و شیوه‌های تعلیم و تربیت فرزندان را در مراتب مختلف تحصیلی توضیح داده است.

^۱. امام صادق (ع) می‌فرماید: "خدای متعال، پیامبر خود را تربیت کرد و نیکو تربیت کرد و چون ادب را در او به کمال رساند فرمود: "وانک لعلی خلق عظیم" آن‌گاه کار دین و امت را به او سپرد تا بندگان را اداره و تربیت نماید". بنا به گفته آن حضرت، اشرف مخلوقات؛ یعنی رسول اکرم (ص) را خداوند تربیت نموده و او را مامور تربیت سایر مردم قرار داده است. پس هر کس مطابق ادب و تربیت خداوند اصلاح نشود، بر اساس هیچ نوع ادبی درست نگردیده و به سرمنزل سعادت نمی‌رسد. یعنی ما برای دنیا خلق نشده‌ایم که فقط به آداب دنیایی مودب گردیم، بلکه دنیا گذرگاهی فانی است، به همین دلیل ضروری است پدران و مادران، فرزندان خود را فرزندان آخرت بدانند نه دنیا. کتاب حاضر حاوی آداب تربیت اسلامی و مباحث آن بدین قرار است: وظایف همسران نسبت به یک‌دیگر؛ اهمیت تربیت فرزند؛ انواع تربیت و عوامل آن؛ دوران‌های تربیتی؛ وظایف پدر و مادر در تربیت فرزند؛ و وظایف فرزندان نسبت به پدر و مادر.

				هدفها و نقشها	فاطمه-سعید	راصد	
1385	سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)	274	وزیری (شومیز)	اندیشه و تفکرروانشناسی تربیتی	علی	شریعتمداری	تفکر منطقی: روش تعلیم و تربیت
1385	دانشگاه پیام نور	244	وزیری (شومیز)	آموزش از راه دور - تدریس	محمد	احدیان	تهیه و کاربرد وسایل و مواد آموزشی (رشته علوم تربیتی)
1384	نقش خورشید	82	رقعی (شومیز)	برنامه‌های بهبود آموزش بهره‌وری آموزشی	مرجان	میرشمشیری	چگونه با علم به مبانی تعلیم و تربیت فرایند یادگیری را بهبود بخشیم؟ ⁹
1384	گلبن	152	رقعی (شومیز)	آموزش و پرورش - هدفها و نقشها	مصطفی	پرورش	چهار کلید طلایی تعلیم و تربیت
1388	موسسه مادران امروز	80	رقعی (شومیز)	تربیت خانوادگی کودکان - انضباط	مینو	میرزاده	تنبیه: چگونه بدون تنبیه تربیت کنیم؟ ¹⁰
1386	انجمن اولیاء و مربیان	210	رقعی (شومیز)	معلمان - اخلاق حرفه‌ای	مجید	رشیدپور	چگونه می‌توان تربیت کرد؟

⁹. راهنمای حاضر به منظور بهبود برنامه‌های آموزشی مدارس تدوین شده است. نگارنده در فصل نخست، نقش مربیان را در فرآیند یاددهی - یادگیری، بررسی می‌کند. سپس به تعاریف اصول و مبانی تعلیم و تربیت نظیر "مبانی علمی تعلیم و تربیت"، "خدمات روان‌شناسی به تعلیم و تربیت"، "خدمات جامعه‌شناسی به تعلیم و تربیت" و "مبانی فلسفی تعلیم و تربیت"، می‌پردازد. وی در مباحث بعدی کتاب ضمن تشریح "فعالیت و کمال" اصول "حریت و سندیت" نیز "تفرد و اجتماعی"، ناهم‌خوانی و تناقض تربیتی بین اصول یاد شده را بررسی می‌کند.

¹⁰. معمولاً بزرگ‌ترها در برابر کاری که به نظرشان بد می‌آید یا هنگام سرپیچی کودک از مقررات، به قصد اصلاح رفتار کودک او را تنبیه می‌کنند، در حالی که کودک برای اصلاح رفتارش نیاز به زمان، یادگیری‌های لازم برای تشخیص و درک علت‌های نادرستی رفتارش دارد. رفتارهای تنبیهی نادرست نتایجی چون: دروغ‌گویی، ریاکاری، ترس، نفرت، لجبازی، اضطراب، از بین رفتن اعتماد به نفس، کینه‌توزی و... را به دنبال دارد. والدین برای جلوگیری از تنبیه، لازم است خشم و سایر احساسات خود را کنترل کنند و این احساسات را به شکل متعادل نشان دهند؛ این کار نیاز به اطلاعات و تمرین دارد. از این رو نگارنده در کتاب حاضر، به چگونگی تربیت فرزندان بدون کاربرد تنبیه پرداخته است. کار بد یا نادرست؛ مفهوم تنبیه و هدف از آن؛ بعضی رفتارهای تنبیهی نادرست؛ پیامدهای تکرار رفتارهای تنبیهی نادرست؛ و راه‌کارهایی برای پیش‌گیری یا کاستن از رفتارهای تنبیهی نادرست، مباحث کتاب هستند.

